

JULKAISTU 26.11.2014

JÄNKÄVIESTI 7/2014:

- Lapin maatilat vähenevät - toimintaa jatkavat kasvavat
- Pääkirjoitus puheenjohtajalta
- Lisäliksaa lähiruuasta ja suoramyynnistä tuottajalle?
- Maaseutunuorten syysparlamentti paketoit teemavuoden
- Jänkäviesti katsasti Itä-Lapin ensimmäisen robottinavetan

LAPIN MAATILAT VÄHENEVÄT - TOIMINTAA JATKAVAT KASVAVAT

Tutkimustietoon perustuvat ennusteet osoittavat Lapin maatalouden säilyvän elinvoimaisena aina vuoteen 2020 saakka. Vaikka maatilojen lukumäärä vähenee niin maito- kuin nautapuolella, kasvavat toimintaansa jatkavat tilat. MTK:n rooli edunvalvojana ei siis vähene, vaan päinvastoin, sekin kasvaa.

Teksti ja kuvat: Auni Vääräniemi

Tilojen kasvu merkitsee eläinmäärän tilakohtaista lisääntymistä, mutta myös tuotannon ja peltopinta-alan lisääystä. Suomen Gallup Elintarviketiedon tekemä kysely osoittaa senkin, että lammastaloudessa tilojen uuhiluku nousee voimakkaasti vuoteen 2020 mennessä.

Tutkimusjakso käsittää aikajanan 2007–2020, eli mennyttäkin tarkastellaan, jotta perspektiivi hahmottuu paremmin. Välietappina tutkimuksessa ovat vuodet 2013 ja 2017.

Maitolitrat lisääntyvät edelleen

Lehmät lypsävät Lapissa myös tulevaisuudessa.

Maatilojen lukumäärän vähenemisen trendi on Lapissa samansuuntaista kuin koko maassa. Vuodesta 2013 lappilaistilat vähenevät 420 tilalla eli 25 prosentilla vuoteen 2020 saakka. Lähtötilanne on siis 1 647 tilaa ja lopputulema seitsemän vuotta myöhemmin 1 230 maatilaa.

Huomattavaa on, että tällä tarkastelujaksolla Lapissa tilojen väheneminen hidastuu vuoden 2017 jälkeen, kun taas koko maassa väheneminen kiihtyy. Maaseudun autioitumisesta ei siis voida puhua Lapin tapauksessa.

Tilakoossa tapahtuu tilojen vähenemisen rinnalla peltopinta-alan nousu keskimääräisestä 27,4 hehtaarista 39 hehtaariin.

Maidontuotannon puolella tilaluku laskee, mutta tuotetut litrat sen kun kasvavat. Vuonna 2020 Lapissa tuotettavan maitomäärän nähdään olevan jo 99,6 miljoonaa litraa. Vertailun vuoksi mainittakoon, että vuonna 2013 maitolitroja tuotettiin Lapissa 87,8 miljoonaa litraa.

Naudanlihan kasvu hitaampaa

Naudanlihaa kasvattavat tilat vähenevät Lapissa kehitysnäkymien valossa eniten vuosien 2013 ja 2017 välillä. Tuolloin tilamäärä kapenee 142 nautatilasta 100 tilaan.

Prosentuaalisesti katsottuna vähennys on suhteellisesti hieman suurempaa kuin koko maassa. Tuotanto vähenee myös hivenen. Mutta vuosina 2017–2020 tilojen määrä ei enää juuri laske ja tuotanto nousee jälleen vähemmällä tiloilla 0,8 prosenttia.

Lammastiloilla tullaan näkemään uuhien määrän vahva nouseminen. Vuoteen 2020 mennessä tilojen määrä kasvaa ja uuhia näyttää olevan lappilais-tiloilla yhteensä yli 12 000 kappaletta. Määrä on lähes tuplat vuoteen 2013 verrattuna.

Lapissa kasvavat naudat ovat tyytyväisiä elämäänsä.

Onko MTK:lla tulevaisuudessa väliä?

Kyllä on. MTK:n rooli muuttuvassa kehityssuunnassa ei pienene eikä sen merkitys vähene. Mitä suurempi tila on, sitä enemmän se hyötyy edunvalvonnasta. Kun vääjäämättä tilakoko kasvaa, edunvalvonnan on seurattava rinnalla. Perään ei saa jäädä.

Huolena on kuitenkin tulevaisuudessa luottamushenkilöiden saaminen mukaan järjestötoimintaan.

Mikä?

Maatilojen kehitysnäkymät 2020

- Suomen Gallup Elintarviketieto Oy toteuttaa joka toinen vuosi valtakunnallisen Maatilojen kehitysnäkymät -kyselyn.
- Tutkimuksessa haastatellaan yhteensä noin 5000 maatalousyrittäjää. Kyselylomake lähetetään tiloille etukäteen ja vastaaminen tapahtuu joko netissä tai puhelimitse.
- Kysymykset käsittelevät maatilojen tulevaisuuden näkymiä, tulevia kotieläinten määriä, tilanpidon jatkuvuutta ja muita kehityssuuntia.

**MUISTA MTK-LAPIN SYYSKOKOUS
ROVANIEMELLÄ 1. JOULUKUUTA KELLO 11!**

**Alustajana kokouksessa on MTK:n ruokakulttuuriasiamies
Anni-Mari Syväniemi**

PÄÄKIRJOITUS PUHEENJOHTAJALTA

EU:n yksi hyviä puolia on ollut, että se pystyy tukemaan rahastoista tai budje-
teistaan vaikeuksissaan olevia jäsenmaita. Kansanomaisesti sanottuna firmalla
on hyvä tase.

Tänä päivänä ongelma on se, millä tavalla näitä rahoja liikutellaan. On hyvä asia, että joukkoe-
pidemia ebolan torjuntaan löytyy varoja, mutta onko oikein, että käytännössä yksi ammatti-
kunta joutuu sen maksamaan?

Toisin sanottuna, otetaanko torjumiseen rahat maa-
talousbudjetin varoista vai ei. Ebola varmasti tarttuu
ammattikunnasta riippumatta kehen tahansa. Jos
vastaavia varoja käytettäisiin suu- ja sorkkatautiin,
olisi maatalousbudjetin varojen käyttö sen torjun-
taan perustellumpaa.

Ei kriisiä voi ratkaista sivuuttamalla se toinen kriisi.

Suomalainen maidontuottaja on saanut paljon koti-
maista myötätuntoa Ukrainan kriisin aiheuttamista
vaikeuksista. Putin ei nyt halua Virolaa.

Kauniisti tälle vuodelle luvatut miljoonat maito- ja
lihakriisin hoitoon lämmittää varmasti tili tyhjänä

laskupinon edessä istuvaa viljelijää. Mutta heti vuoden vaihtuessa, jo keväällä sovitusta talous-
arvion maatalousbudjetissa leikataan yli 22 miljoonaa maatalouden osalta. Huomattava osa
tämä kohdistuu maito- ja lihatiloihin. Summa summarum, vasen käsi antaa ja oikea ottaa pois.

Haluttaisi sanoa, pitäkää tunkkinne.

Terveisin puheenjohtaja,

Juhani Lampela

LISÄLIKSA LÄHIRUUASTA JA SUORAMYNNISTÄ TUOTTAJALLE?

Pallo suoraan kuluttajille myy-
tävästä ruuasta ja lähiruuan
raaka-aineiden tuottamises-
ta on heitetty tuottajalle. Enää
pitäisi ottaa koppi. Vai onko
asia näin yksinkertaista? Tätä
pohdittiin lokakuun lopussa
Suoramyyntin infopäivässä ja
marraskuun alussa Kestävät
hankinnat –hankkeen loppuse-
minaarissa.

Teksti ja kuvat: Auni Vääräniemi

Lappilaiselle tuottajalle on jo tarjolla
mahdollisuuksia ja käytännön apuja
alkutuotteidensa jatkojalostukseen ja suoramyyntiin.

Eikä siinä vielä kaikki. Julkiset keittiöt ovat myös kiinnostuneita kokkaamaan aterioita lähellä
tuotetuista raaka-aineista asiakkailleen. Ja mikä parasta, kuluttajat arvostavat ruokaa, jonka
alkuperän he tietävät.

Lihan kotileikkuu on tarkkaa ja säädeltyä.

Nämä asiat kävivät ilmi, kun MTK-Lappi oli loka-marraskuussa mukana niin Aitoja makuja –hankkeen kanssa yhteistyössä järjestetyssä Suoramyyntin infopäivässä Rovaniemellä ja EkoCenterin vetämän Kestävät hankinnat –hankkeen loppuseminaarissa Kemnissa.

Johanna Mattila.

Molemmat hankkeet ovat samaa mieltä siitä, kannattaako lihaa, maitoa tai kasviksia tuottavan viljelijän ryhtyä jalostamaan toimintaansa ja sitä kautta nostamaan tuotteidensa arvoa. Kyllä kannattaa, hankkeet vakuuttavat.

”Suoramyynti on todellinen mahdollisuus tuottajalle, myös Lapissa. Kannustimena suoramyyntille voi mainita paremman tuottajahinnan, riippumattomuuden lisääntymisen, kustannustehokkuuden parantumisen ja markkinoinnin kohdentumisen”, luettelee Aitoja makuja –hankkeen projektipäällikkö Johanna Mattila.

Ensin pohtimisen äärelle

Suoramyyntistä kiinnostuvan viljelijän pitää ensin selvittää itselleen, mitä hän haluaa tehdä. Sen mukaan määräytyy, mitkä säädökset tulevaa suoramyyntitoimintaa koskevat.

”Pohdinnan aikana pitää selvittää esimerkiksi, aikooko jalostaa tuotteitaan, kuinka paljon suoramyyntiä olisi, onko toiminta valmistusta vai myyntiä ja onko tuote helposti pilaantuvaa”, Johanna Mattila sanoo.

Kun oma suunnitelma on hahmotunut, ei suoramyyntin aloittaminen käytännössä ole valtavan suuri ponnistus pienelle toimijallekaan. Aitoja makuja –hanke on perustanut internetsivuston, jossa opastetaan kädestä pitäen, mitä merkitsevät alkutuotannon suoramyynti, vähittäismyyntitoiminta ja elintarvikkeiden valmistus ja myynti. Ja ennen kaikkea, mitä eroa näillä kolmella toiminnalla on.

Pekka Mansikkasalo kuuntelee Elina Seppästä.

Emolehmitilaa Sodankylässä pyörittävä Elina Seppänen on hieman pohtinut, olisiko lihan suoramyynti hänen juttunsa. Infopäivään osallistuttuaan hän kertoi kyllä saaneensa paljon tietoa aiheesta, mutta uskoo vielä tarvitsevänsä aikaa suunnitteluun.

”Onhan se hyvä, että opastusta on ja kerrotaan, että suoramyynti on mahdollista myös Lapissa”, Seppänen pohti.

Koivusalon Angus –nimellä lihaa jo jatkojalostava ja suoramyyntiä harjoittava rovaniemeläinen Pekka Mansikkasalo muistutti, että tuottajilla on oltava osaaminen ennen seinien tai yleensäkin tuotantotilojen perustamista. Esimerkiksi elintarvikehygieniä on hallittava, jotta kuluttaja saa turvallisen tuotteen.

”Uskon, että tuleva sukupolvi voi olla se, joka tekee suoramyyntin todelliseksi. Menekkiä on, mutta vielä näillä volyyymeilla ei voi investoida seiniin”, itse vuokratiloissa lihat leikkaava Mansikkasalo toteaa.

Lähiruokaa tarjoo kunnon väki

Tuotteiden riittävästä saannista on myös kiinni se, alkaako julkisten keittiöiden ja maataloustuottajien yhteistyö lähiruuan tarjoamiseksi Lapissa.

Kestävät hankinnat –hankkeen Meri-Lapin pilotti on saanut aikaan sen, että Tervolan kunta ja Ammattiopisto Lappia ovat tehneet strategiset päätökset lähituotteiden lisäämiseen ruokapalveluissa. Myös Tornion kaupungin toiminnallisissa tavoitteissa on maininta lähiruuan lisäämisestä.

Strategioilla on väliä, sillä Suomen pitkän tähtäimen maatalouspoliittisena strategiana on kääntää luomun ja lähiruuan osuus vahvaan nousuun. Strategia tukee käytännön työtä, hankepäällikkö Anu Arolaakso sanoo.

”Ennen kuin lähiruokaa pystyy tarjoamaan, on keittiöllä oltava hankintaosaamista ja ruokalistasuunnitelmat valmiina. Mielestäni Meri-Lapissa tässä ollaan jo hyvällä alulla”, Arolaakso kiittelee.

Hankeseminaarissa Keminmaan Pohjanrannassa maistatettiin valmista lähiruokatuotetta, joka on kylmäsavuporonrouhekeitto. Meri-Lapin pilottituotteena on hankkeen ajan ollut juuri kylmäsavuporonrouhe.

Hankkeen tulokset osoittavat, että julkiset keittiöt ovat kiinnostuneita lähiruuan tuottamisesta ja tarvittava hankintaosaamista ja intoa riittää. Pullonkaulana toimivalla lähiruokamallilla on nyt yhtä innokkaiden tuottajien löytyminen ketjuun.

”Ruuan alkutuottajien kohdalla ketju piiputtaa”, Kestävät hankinnat –hankkeessa Lapissa toimintaa

tarkkaillut MTK-Lapin puheenjohtaja Juhani Lampela myöntää.

Suoramyyntin lisääntyminen voi olla yksi ratkaisu luonnollisen innokkuuden löytymiseen, mutta ongelmana on myös julkisen keittiön tarvitsemat suuret raaka-ainemäärät.

”Hankintalain muutos tuottajaystävällisemmäksi tuonee takaisin entisten vuosien innokkuutta hankkia elantoa myös niistä pienistä puroista”, Lampela arvelee.

Tuottajien toiveena onkin, että suoramyynti ja lähiruuan tuottaminen ovat heille nimenomaan kannattavaa toimintaa.

MAASEUTUNUORTEN SYYSPARLAMENTTI PAKETOI TEEMAVUODEN

MTK:n maaseutunuoret kokoontuivat 13.-15. marraskuuta Imatralla päättämään Intohimon vuotta 2014. Tapahtuma oli täyteen buukattu, kaiken kaikkiaan 127 osallistujaa tutustui toisiinsa ja pääsi pitkästä aikaa moikkaamaan tuttuja menneistä parlamenteista.

Aino Kurtti

Maaseutunuorten syysparlamentin tarkoitus on saada nuoret koolle kuulemaan maatalouteen ja maaseutuun liittyvistä viimeisimmistä ”uutisista”. Samalla saadaan myös koolle kattavasti eri tuotantosuuntien maataloustuottajia ja maaseutuyrittäjiä, sekä muutoin maaseutunuoriksi itsensä kokevia MTK:n jäseniä.

Nuorten tehtävä on innovoida ja luoda uutta ajattelumallia totuttuihin rutiineihin. Tämä

mielessään, tapahtuman järjestäjät olivat päättäneet tehdä jotain aivan muuta kuin perinteisen seminaaripäivän.

Ensimmäisenä päivänä osallistujat saivat mielensä mukaan joko pulahtaa Holiday Club Saimaan houkuttelevaan kylpylään tai hypätä keilausporukkaan ja ottaa kisan hohtokeilaradalla. Tunnelma oli katossa viimeistään Sporttibaarissa, jossa viimeistenkin linja-autokyydein saapuneet parlamentaarikot pääsivät näkemään toisensa.

Varsinaisen seminaaripäivän aloitti MTK Kaakkois-Suomen tervehdys. Tervettä itsekritiikkiä ja ”Viitsimisen anatomian” -luennon saimme Mato Valtoselta, jonka esitys sai jokaisen kuulijan suupielet hymyyn ja lamppuja syttymään päiden päälle.

Tällaista tämän pitää ollakin, me ollaan me mutta mitä me voidaan tehdä paremmin, rikkoa kaavaa?

Mato Valtosen puheenvuoron jälkeen kokoonnuimme pienryhmiin, joihin olimme ilmoittautuneet jo tapahtuman ilmoittautumislinkissä. Maito-, liha-, suoramyynti- ja sivuelinkeinot-ryhmät sekä muutama muukin saivat varata Elävän kirjaston ”kirjoista” kolme, joille saivat vuoronperään esittää kysymyksiä 20 minuutin ajan.

Konsepti oli loistava, ryhmissä virisi keskustelua ja kaikki saivat puheenvuoron näissä noin 15 osallistujan porukoissa. Aika ei käynyt pitkäksi ja Elävän kirjaston asiantuntijat näyttivät myös tuntevansa olonsa kotoisammaksi, kun pääsivät ryhmän kanssa saman pöydän ääreen. Näitä lisää!

Iltajuhlaa siirryttiin viettämään Imatran Valtionhotellille. Intohimon vuoden kummit Kati Partanen ja Tommi Lunttila saivat kunnianosoituksena keijusiivet ja taikasauvat mukaansa, ja onnistunutta vuotta hurrattiin moneen kertaan.

Illanvieton ja Imatran yöelämään tutustumisen jälkeen olikin lauantapäivän vierailu entisessä Konnun suon vankilassa kuin tilattu. Parlamentti oli loistava! Uusia tuttavuuksia ja ajankohtaista asiaa, rentoa yhdessäoloa ja oivaltamista, sitä tämä oli parhaimmillaan.

JÄNKÄVIESTI KATSASTI ITÄ-LAPIN ENSIMMÄISEN ROBOTTINAVETAN

Terho Tennilän navettaprojektista kerrottiin Jänkäviestin numerossa 5/2014. Navetan avoimia ovia vietettiin Pelkosenniemen 15. marraskuuta. Jänkäviestin toimitus kävi myös paikalla. Yksin ei tarvinnut olla, sillä uutta navettaa kävikatsomassa kolmisensataa ihmistä.

